

KADINLAR, BARIŞ VE GÜVENLİK

KIBRIS CUMHURİYETİ'NİN 1325 SAYILI BM GÜVENLİK KONSEYİ KARARININ UYGULANMASINA YÖNELİK ULUSAL EYLEM PLANI (2021-2025)

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSERLİĞİ

İçindekiler

1. Giriş
1.1 Siyasi durum

2. Birinci Bölüm

2.1. 1325 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı'nın kabulünü takiben, söz konusu Karar ile diğer ilgili kararlara uygun hareket edilmesini sağlamak amacıyla Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından hayata geçirilen eylem ve politikalar.

2.2 1325 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı'nın kabulünü takiben, söz konusu Karar ile Kıbrıs barış sürecine ilişkin diğer ilgili kararlara uygun hareket edilmesini sağlamak amacıyla Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından hayata geçirilen eylemler.

3 İkinci Bölüm

3.1 1325 sayılı Karar'ın uygulanmasına yönelik Ulusal Eylem Planı'nın dört bileşeni

3.2 Bileşen 1

3.3 Bileşen 2

3.4 Bileşen 3

3.5 Bileşen 4

4 Yöntem

5 İzleme & Değerlendirme

Bileşenler / Eylemler

Kısaltmalar

Nikos Christodoulides

Dışışleri Bakanı

Öncelikleri arasında kadın haklarının güçlendirilmesi ve dış politikada toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesine yer veren Dışışleri Bakanlığı, bu bağlamda diğer devletlerle gereken işbirliği ve sinerjileri inşa etmeyi sürdürmektedir. Bu çerçevede Kadınlar, Barış ve Güvenliğe ilişkin 1325 sayılı Güvenlik Konseyi Kararı'nın uygulanması, Kıbrıs Cumhuriyeti Dış Politikasının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Kadınlar, Barış ve Güvenliğe ilişkin Ulusal Eylem Planı, dört ana bileşenden oluşan kapsamlı bir plandır. Bu dört ana bileşen Katılım ve Güçlenme, Koruma, Önleme, Karara yönelik Teşvik ve Bilgilendirme olarak belirlenmiştir. Ulusal Eylem Planı tüm ilgili Bakanlıklar ve Sivil Toplum Kuruluşları arasında yürütülen istişare sürecini takiben, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği'nin eşgüdümüyle hazırlanmıştır. Ana bileşenlerin hayata geçirilmesi amacıyla, hedefe yönelik bir dizi faaliyet belirlenmiştir. Bu faaliyetler, sistematik izleme ve değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Eylem Planı'nın temel amacı, savaşın kadınlar ve kız çocukları üzerinde farklı ve orantısız bir etki yarattığını göstermek, çatışmanın önlenmesi ve çözüme kavuşturulması ile barışın inşası alanlarında kadınların oynadığı önemli rolün altını çizmektir. Eylem Planı'nda, özellikle ilgili aktörler arasında uygun sinerjinin tesis edilmesine yönelik, uyumlu yatay politikanın çerçevesi çizilmektedir. Mevcut uçurumun ortadan kaldırılmasına yönelik işbirliklerini daha da güçlendirmenin yanı sıra kadınlar ve kız çocuklarına etkili koruma hizmetlerinin sunulması Eylem Planı'nın diğer amaçları arasında yer almaktadır.

Bunların yanı sıra, Dışışleri Bakanlığı "*Kadın-Erkek Eşitliğinin Geliştirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Boyutunun Dış Politikaya Dahil Edilmesi (2019-2023)*" başlıklı Eylem Çerçevesini tesis etmiş ve uygulamaya koymuştur. Daha önce de belirtildiği üzere, 1325 sayılı Karar'ın uygulanması Dışışleri Bakanlığı tarafından tematik önceliklerden biri haline getirilmiştir. Bu bağlamda, Karar'ın uygulanmasına yönelik çalışmalar kapsamında söz konusu Eylem Çerçevesi'nde belirtilen bir dizi faaliyetin tanzim ve tatbikine başlanmıştır.

Kadınların insan haklarının korunması Karar'ın yegâne amacı değildir. Kadın haklarının güçlendirilmesi, aynı zamanda tam ve maddi eşitliğin tesis edilmesine yönelik gayretlerin de güçlendirilmesi anlamına gelmektedir. Bu da, şüphesiz, toplumların refahı ve ekonomik kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Sürdürülebilir kalkınmanın tesis edilmesine yönelik zemin ve olanaklar da ancak bu şekilde ortaya çıkabilir. Neticede, barış ve güvenlik insanlığın en hayati ve önemli unsurlarındandır. Bu çerçevede, planın nihai amacı barış ve güvenliğin yalnızca ülkemizde değil, bölgesel ve küresel düzeyde de geliştirilmesidir.

Josephina Antoniou

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiseri

Kadın Hakları Ulusal Mekanizması (KHUM) Başkanı

2000 yılında BM Güvenlik Konseyi tarafından kabul edilen 1325 sayılı Karar'da, kadınlar ve kız çocuklarının savaş ve çatışmaların yanı sıra, bu tür ortamlarda daha çok karşı karşıya kalınan cinsel şiddet ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten de orantısız ve olumsuz şekilde etkilediği vurgulanmaktadır. Kararda, aynı zamanda, kadınların önleme ve çözüm süreçleri ile barışın sürdürülmesi ve yeniden inşa edilmesine yönelik gayretlerde önemli bir yere sahip olduğu ifade edilmektedir.

Ne yazık ki günümüzde, uzayan krizler çoğalmaktadır. Bu çatışmaların geleneksel yöntemler ile çözüme kavuşturulmasının güç olduğu açıkça görülmektedir. Kadınlar, Barış ve Güvenlik gündemi ışığında geliştirilen düzenleyici çerçeve, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na uygun barışçıl, adil ve kapsayıcı toplumların yeniden inşa edilmesi sürecinde bizlere rehberlik edecektir. Kadınların barış süreçlerine etkili katılımı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılması ve eşitliğin tesis edilmesinde kullanılan dinamik bir araçtır. Yapılan çalışma ve araştırmalar, kadınların barış süreçlerine katıldığı bağlamlarda varılan mutabakatların %35 oranında daha güçlü olduğunu ve genellikle 15 yıldan fazla sürdüğünü ortaya koymaktadır (Kaynak: Uluslararası Barış Enstitüsü). Çatışma döngüleriyle ilgili konuların ele alındığı ve geleneksel olarak erkeklerin baskın olduğu bir mecra olan güvenlik sektöründe kadınların etkili katılımının sağlanması büyük önem arz etmektedir.

1325 sayılı Karar ve bu kararla bağlantılı yönetmeliklerde, tüm düzeylerdeki karar alma süreçlerine kadınların tam ve etkin katılımı teşvik edilmektedir. Ayrıca, bu belgelerde kadınların barışın sürdürülmesi alanında önemli bir rol üstlenebileceği ifade edilmektedir. Bu çerçevede, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği tarafından yürütülen çalışmalar esasında Kıbrıs Cumhuriyeti, 2021 - 2025 dönemini kapsayan birinci Ulusal Eylem Planı'nı (UEP 1325) hazırlamaya başlamıştır.

Bu eylem planında, ülkemizin neredeyse tüm Bakanlıklarına/ Dairelerine görev ve sorumluluklar atfedilmektedir. UEP'nin dört bileşeni hem yerel hem de ulusal düzeyde kadınların katılımı ve güçlenmesinin yanı sıra önleme ve koruma alanlarında bir dizi tedbir ve faaliyet ihtiva etmektedir. Bu faaliyetlerin mutlaka sivil toplumla yakın işbirliği içerisinde yürütülmesi öngörülmektedir.

Barış ve güvenliğin tesisi, hem erkeklerin hem de kadınların ortak sorumluluğudur. Eşitliğe ilişkin sorunlar herkesi etkilemekte ve toplumun tamamını ilgilendirmektedir. Bu nedenle, birlikte hareket etmeli ve bu sorunların önceliklerimiz arasında en üst sıralarda yer almasını sağlamalıyız.

1. Giriş

Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği'nin üye devletleri arasında yer alan Kıbrıs Cumhuriyeti, insan hakları ve temel özgürlüklerin korunmasına yönelik standartları belirleyen tüm ilgili yükümlükleri üstlenmiş ve yerine getirmiştir.

Hukukun üstünlüğü ilkesi ışığında yönetilen bir ülke ve Avrupa Birliği Üye Devleti olarak Kıbrıs Cumhuriyeti, AB'nin ilke ve değerlerine uygun hareket etmektedir. Aynı zamanda barış, insan haklarına saygı, ekonomik kalkınma, katılımcı yönetim ve bu yönetim biçimini benimseyen kurumlar ve en önemlisi, toplumsal cinsiyet eşitliği arasında kuvvetli bir bağ kuran 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları konusundaki taahhüdü geçerliliğini korumaktadır.

Uluslararası barış ve güvenliğin temin edilmesi, uyuşmazlıkların barışçıl yöntemlerle giderilmesi ve uzlaşmanın sağlanması uzun zamandan beri Kıbrıs Cumhuriyeti'nin örnek teşkil eden amaçları arasında yer almaktadır.

Adanın Türkiye tarafından istila edildiği 1974 yılından bu yana Kıbrıs Cumhuriyeti topraklarının %36,2'si işgal altındadır. Ayrıca, evlerini terk etmeye zorlanmış olan 160.000 Kıbrıs vatandaşı, diğer bir deyişle ülke nüfusunun 1/3'ü, 45 yıldır ülke içinde yerinden edilmiş şekilde yaşamaya devam etmektedir.

Kıbrıs halkının insan haklarının hayata geçirilmesinin önündeki en büyük engel, ülke topraklarının üçte birinden fazlası üzerinde 1974'ten beri süregelen hukuk dışı işgaldir. BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği tarafından hazırlanan Kıbrıs'ta insan hakları alanındaki duruma ilişkin Rapor'un sunumu kapsamında bu insan hakkı ihlalleri Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Konseyi tarafından yıllık temelde incelenmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadı, Kıbrıs'ın işgal altındaki topraklarında meydana gelen insan hakları ihlallerinden işgalci kuvvet konumundaki Türkiye'nin sorumlu olduğunu açıkça vurgulamaktadır. Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti, İnsan Hakları Antlaşmaları veya insan hakları politikalarını uygulayamamakta ve bunlara eksiksiz şekilde riayet edilmesini sağlayamamaktadır. Aynı şekilde, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin işgal altında bulunan ve bu nedenle Hükümetin etkili kontrol alanının dışında kalan topraklarında kendi yasalarını tatbik edememektedir.

Bu çatışmaların en yıkıcı sonuçlarıyla karşı karşıya kalan ve halen bunların etkilerini tecrübe etmekte olan kadınlar, sosyal doku ve çatışma sonrası dönemdeki toplumların yeniden inşasına yönelik ağır yükün çok önemli bir bölümünü sırtlamıştır.

"Kadınlar, Barış ve Güvenlik" başlıklı 1325 sayılı Karar, 2000 yılında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir. Bu Karar'a göre, kadınlar barışın tesisi ve sürdürülmesine yönelik gayretlere yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde katılım sağlamalıdır. Bu kararlar, askeri operasyonların kadınlar üzerindeki etkisinin yanı sıra barış ve güvenliğin savunmasız durumdaki toplumsal kesimler için arz ettiği önem, büyük çoğunluğu erkeklerden oluşan bu uluslararası organ tarafından ilk kez kabul görmüştür. Böyle bir belge üzerinde oybirliği sağlanmış olması, karşı karşıya kalınan toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin kabul edildiği anlamına gelmektedir. Aynı şekilde, dünyanın her yerinde çatışmaların önlenmesi ve çözüme kavuşturulması konusunda kadınların sunduğu katkıların da takdir

edilmesi demektir. Bunların yanı sıra, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1325 sayılı Kararı'nda, savaşın yaşları ne olursa olsun tüm kadın nüfusu üzerindeki etkilerine değinilmektedir. Karar'da kadın haklarının korunması ve kadınların başta tecavüz ve diğer cinsel istismar türleri olmak üzere toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı korunmasına ayrılmış müstakil bir bölüm de yer almaktadır. Karar, kadınlar ve kız çocuklarının çatışmalarda ve kalıcı barışın tesisine ilişkin süreçlerde üstlendiği merkezi rolün altını çizmektedir. Benzer şekilde, kadınların lider ve etkin katılımcı/ aracı olarak görülmesinin önemi vurgulanmaktadır.

Güvenlik Konseyi'nin savaştan doğrudan etkilenen toplum fertleri olarak münhasıran kadınlara odaklandığı ilk karar olması nedeniyle "Kadın, Barış ve Güvenlik" konusundaki 1325 sayılı Karar bir kilometre taşı niteliğindedir.

Karar, çatışmanın yaşları ne olursa olsun tüm kadın nüfusu üzerinde orantısız ve belirli etkilere neden olduğunun kabul edilmesinin yanı sıra çatışmaların önlenmesi ve çözüme kavuşturulması konusunda kadınların sunduğu katkıların takdir edilmesi bakımından çok önemlidir. Ayrıca, toplumsal ve askeri husumetin sona ermesini takiben barışın inşası, toparlanma ve yeniden yapılanma süreçlerinde kadınların üstlendiği role gereken değerin atfedilmediğinin vurgulanması bakımından da önemli bir belgedir.

Türkiye ordusunun süregelen işgali ve bu işgalden kaynaklanan muazzam güçlülere rağmen, Kıbrıs hem kendi vatandaşlarının hem de uluslararası koruma altındaki tüm bireylerin insan hakları ve temel özgürlüklerinin korunmasına ilişkin taahhüdünü sürdürmektedir. Bu taahhüt ırk, toplumsal cinsiyet, toplumsal kesim, dil, din, inanç, cinsel yönelim, engellilik durumu vb. hiç bir fark gözetmeksizin tüm insanların hak ve özgürlüklerinin korunmasını öngörmektedir.

Kıbrıs, 1325 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı ile bu kararla bağlantılı diğer kararların gereken şekilde uygulanmasının münferiden elde edilebilecek bir hedef olmadığı kanaatindedir. Kadınların barışın korunmasına etkili katılımı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılması ve eşitliğin tesis edilmesine yönelik dinamik bir süreçtir. Çatışma döngüsüyle ilgili konuların ele alındığı ve geleneksel olarak erkeklerin baskın olduğu bir mecra olan güvenlik sektöründe kadınların etkili katılımının sağlanması büyük önem arz etmektedir.

Bu Ulusal Eylem Planı'nın hazırlanmasına ilişkin süreç, Dışişleri Bakanlığı'nın işbirliğiyle, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği'nin eşgüdümünde yürütülmüştür. Ayrıca, Kadın Hakları Ulusal Mekanizması, Adalet ve Kamu Düzeni Bakanlığı - Polis Teşkilatı ve Bakanlığın Eşitlik Birimi - Silahlı Kuvvetler, İçişleri Bakanlığı - Sığınmacı Hizmetleri, Nüfus ve Göçmen Kaydı Dairesi - Sivil Savunma, İdare ve İnsan Haklarının Korunması Komiserliği, Kıbrıs Meselesi Kıbrıs Rum Tarafı Müzakerecisi, STK'lar ve genel olarak sivil toplum da planın hazırlanmasına katkı sağlamıştır. Ulusal Eylem Planı 2021-2025 dönemini kapsamaktadır.

1.1 Siyasi Durum

1974'te başlayan istila ve süregelen askeri işgal kapsamında, Türkiye Kıbrıs Cumhuriyeti topraklarının %36,2'sini askeri olarak işgal etmektedir. Ada cebren bölünmüştür; bu durum da iki topluluğun birbirinden ayrılmasına yol açmıştır. Devam eden hukuksuz işgal nedeniyle

Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti, topraklarının tamamı üzerinde etkili kontrolü tesis edememektedir.

Bu çerçevede, Kıbrıs Türk topluluğu fertlerinin çoğunluğu işgal altındaki topraklarda yaşadığından, Kıbrıs Cumhuriyeti devleti, Kıbrıs Türklerinin hukuken sahip olduğu haklardan faydalanmasını temin edememektedir. Aynı şekilde, işgal altındaki topraklarda hem erkekler hem de kadınlara gereken saygının fiilen gösterilmesi sağlanamamaktadır.

İkamet yerleri neresi olursa olsun elbette Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşı olan Kıbrıs Türkleri, Kıbrıs vatandaşlığı ve Avrupa Birliği vatandaşlığının sağladığı tüm hak ve menfaatlerden (bakım hizmetleri, özel okullarda ücretsiz okuma, emeklilik ve sosyal güvenlik hakları, yükseköğrenim için mali yardım) faydalanmaya devam etmektedir. Aynı şekilde, Kıbrıs vatandaşı olan Kıbrıs Türklerinin, hak ihlaline uğramaları halinde Kıbrıs Cumhuriyeti mahkemelerine başvurma hakkına da sahip oldukları açıktır.

Kıbrıs'ta yaşayan iki topluluk (Kıbrıslı Rumlar %78, Kıbrıslı Türkler %18) arasında 1960'larda meydana gelen huzursuzluktan her iki topluluk da etkilenmiştir. 1974'te başlayan ve halen devam eden Türk istilası ve işgali nedeniyle, iki topluluk birbirinden ayrılmıştır.

Uzun zamandır süregelen bu ayrılık, iki topluluk arasında karşılıklı güven eksiliğine yol açmıştır. Bu durum da, yaşanan siyasi soruna çözüm bulma gayretlerini güçleştiren bir etken haline dönüşmüştür.

Yabancıların işgal ve istilasına uğrayan, çatışma ve savaş gibi durumlar yaşayan diğer ülkelerde olduğu gibi Kıbrıs'ta da çatışma sonrası dönemde barışçıl bir yaşamın tesis edilmesi ve topluluğun sosyal dokusunun onarılmasında kadınların sağladığı katkı hayati önem taşımaktadır.

Özellikle cinsel şiddet ve tecavüzün savaşta bir silah olarak kullanılması nedeniyle kadınlar çatışma döneminde şiddet ve aşağılanmaya maruz bırakılmıştır. Cinsel şiddetle ilişkilendirilen toplumsal damgalama nedeniyle, çatışmanın bu korkunç yönü gereken ilgiyi görmemiş, zarar gören bireyler için adaletin tecellisi sağlanamamıştır.

2. Birinci Bölüm

2.1 1325 sayılı BM Güvenlik Konseyi Kararı'nın kabulünü takiben, söz konusu Karar ile Kıbrıs barış sürecine ilişkin diğer ilgili kararlara uygun hareket edilmesini sağlamak maksadıyla Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından hayata geçirilen eylemler.

Kadınlar, Kıbrıs'taki barış sürecine başından sonuna kadar katılım sağlamış, Kıbrıs Meselesinin çözüme kavuşturulmasına yönelik çalışmaların önemli bir bölümü de kadınlar tarafından yürütülmüştür. Sürece katılan kadınlar, erkekler kadar görünür olmasa da, sağladıkları katkı hiç de az değildir.

Barış Süreci

BM Güvenlik Konseyi Kararlarına binaen bir takım yükümlülükler öngören uluslararası hukuka tabi olmasına rağmen, Kıbrıs Cumhuriyeti Kıbrıs barış sürecine doğrudan dahil olmamaktadır.

Söz konusu süreç Kıbrıs'ta yaşayan iki topluluk arasında yürütülmektedir. Kıbrıs hükümeti, yalnızca tarafı bulunduğu ilgili uluslararası antlaşmaların masaya yatırıldığı hallerde temaslara katılmaktadır. Aynı şekilde, antlaşmalara taraf olan diğer devletler de bunların görüşüldüğü toplantılarda hazır bulunmaktadır. Esasen, Kıbrıs sorununun çözüme kavuşturulması gayesiyle hazırlanan çalışmaların çoğunluğu, Kıbrıs barış sürecinin tüm kulvarlarında her daim mevcudiyet gösteren kadınların gayretleri sonucunda ortaya çıkmıştır. Kadınların Kıbrıs barış sürecine en başından itibaren katılım sağladığı görülmektedir. Bu durum halen devam etmektedir.

Barış süreci, kulvar I ve kulvar II faaliyetlerinden oluşmaktadır. Kulvar I, Kıbrıs sorunun dostane yollarla çözümünü kapsamında gerçekleştirilen fiili müzakerelerle ilgilidir. Bu müzakereler BM'nin Kıbrıs'ta bulunan İyi Niyet Misyonu çerçevesinde BM'nin kolaylaştırıcılığında, iki topluluğun liderleri arasında yürütülmektedir. Kulvar II ise, anlaşmazlığın günlük temelde yönetiminin yanı sıra anlaşmazlığın hafifletilmesi, istikrarın sağlanması, barışın inşası ve büyük oranda birbirinden uzaklaşmış olan bu iki topluluk arasında diyalogun tesis edilmesine katkı sağlayacak çeşitli faaliyetler ihtiva etmektedir. Güven artırıcı önlemler (GAÖ) ve Teknik Komitelerin çalışmaları Kulvar II kapsamında yer alan en önemli faaliyetlerdir (Barış sürecinin yeniden başlatılması için 2006 yılında kurulan Teknik Komiteler sağlık, çevre, suç, kültürel mirasın korunması, eğitim, kriz yönetimi ve kültür gibi çok çeşitli konularda çalışmalar yapmaktadır. Adadaki mevcut durum içerisinde insanların günlük yaşantısını kolaylaştırmaktan sorumlu olan Komitelerde her iki topluluğun fertleri de görev almaktadır).

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Teknik Komitesi de bu bağlamda 2015 yılında kurulmuştur. Kendi görev tanımı temelinde Komite, Kıbrıs sorununun dostane yollarla çözümüne ilişkin gayretlere toplumsal cinsiyet boyutunun da dahil edilmesine yönelik tavsiyelerini sunarak bu tavsiyelerin resmi müzakere sürecinde dikkate alınmasını talep etmiştir. Konunun takipçisi olmaya devam eden Komite, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda etkinlik ve tartışmalar düzenlemektedir. Aynı zamanda, insan ticareti gibi büyük ciddiyet arz eden toplumsal cinsiyet sorunlarını ele almayı sürdürmektedir.

Sivil Toplum Mecraları ve Girişimleri

Resmi müzakere süreci ve yukarıda bahsi geçen ilave eylem ve faaliyetlerin yanı sıra, gayri resmi mecra ve girişimler de mevcuttur.

Husumetin nihayete ermesini takiben, her iki topluluğun fertlerinin de katılım sağladığı toplantı, tartışma ve faaliyetlerin ilk önce kadın örgütleri tarafından düzenlendiğini belirtmek gerekir. Bu etkinliklerin amacı da barış ve uzlaşmanın tesis edilmesi ve nihai hedef olarak yeniden birleşmenin sağlanmasına yönelik gayretlere katkıda bulunmak olmuştur. Yeşil hat boyunca omuz omuza yürüyen kadın örgütleri, ortak çalışmaları ve ele alınması güç tarihsel mevzuları görüşmek üzere düzenli olarak bir araya geldikleri mecralar yaratmış, anlaşma sağlanması için ısrarcı olmuştur. Bu girişimler, yeniden birleşme gayretlerini etkin şekilde destekleyen ve bu gayretlere katkı sağlayan, daha geniş çaplı sivil toplum unsurlarının sürece dahil olması için gereken zemini hazırlamıştır. Bu unsurlar, iki topluluğu bir araya getirerek yakınlaştırmayı ve bireyler arası doğrudan teması sağlayarak önyargıların kırılmasına yardımcı olmayı hedeflemektedir.

Siyasi Taraflar

Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türk siyasi partileri arasında düzenli bir diyalog süregelmektedir. Kıbrıs Slovakya Büyükelçiliği, kadınların da katılımıyla hayata geçirilen bu diyalogun kolaylaştırıcılığını üstlenmiştir. Bu diyalogun amacı temasların ve siyasi güçler arasında fikir alışverişinin sürmesini sağlamaktır. Bu güçlerin,

- Yeniden birleşme sürecine yardımcı olacağı ve
- Kıbrıs sorununun çözüme kavuşmasının ardından başlayacak olan yeni döneme geçişi kolaylaştıracağı öngörülmektedir.

İnsani Yardım

İstila sonrasında ortaya çıkan korkunç duruma müdahale etmek için yürütülmesi gereken geniş çaplı insani yardım çalışmaları Kulvar I kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler çerçevesinde hayata geçirilmiştir. İnsani kriz bakımından ele alınması gereken iki temel konu kalmıştır: 1) İşgal altındaki topraklarda yaşayan Kıbrıslı Rumların (çevrelenmiş durumdakiler) sayısı ve 2) kayıp kimseler. Çevrelenmiş durumdakiler (enclaved), karmaşık yapıdaki güçlüklerle karşılaşmaktadır. Kıbrıs Hükümeti bu kişilere Kıbrıs'taki Birleşmiş Milletler Barış Gücü (UNFICYP) aracılığıyla düzenli olarak insani yardım göndermektedir.

Akıbeti halen bilinmeyen kayıp kimselere ilişkin olarak ise, bu kişileri aramak amacıyla Kıbrıs'taki Kayıp Kimseler Komitesi (KKK) kurulmuştur. Komite'nin görevi bu kişilerin akıbetini ortaya çıkarmak ve hangi koşullarda kaybolduklarını veya öldüklerini tespit etmektir. Bugüne kadar, kayıp kimseler arasında 681 Kıbrıslı Rum'un ve 252 Kıbrıslı Türk'ün naaşına ulaşılmıştır. DNA yöntemiyle kimlikleri tespit edilen bu kişilerin aileleri tarafından gömülmesi sağlanmıştır. KKK, halen kayıp olan 829 Kıbrıslı Rum ile 240 Kıbrıslı Türk'ün akıbetini ortaya çıkarmak için çalışmalarını sürdürmektedir.

Birleşmiş Milletler Barış Gücü

Barış sürecinin tüm boyutlarına yönelik önemli bir etken de BM Barış Gücü'nün (UNFICYP) mevcudiyeti olmuştur. 1964'te kabul edilen 186 sayılı Güvenlik Konseyi Kararı'nda ifade edilen görev tanımı çerçevesinde Barış Gücü'nün adada olması, koşulların iyileşmesine yardımcı olmuştur. Tampon bölgede ve çevresinde tansiyonun yükselmesinin engellenmesi, sükûnet ve istikrarın korunmasında UNFICYP'nin hayati bir rol üstlendiği açıktır. Aynı şekilde, kendi görev tanımı gereği, siyasi çözüme imkan tanıyan koşullar olgunlaşmaya kadar ve işgal devam ettiği sürece UNFICYP'nin adadaki mevcudiyetinin devam etmesi gerekmektedir. Kıbrıs Hükümeti yıllık bütçesinin üçte birini bu doğrultuda kullanmaktadır. UNFICYP, BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi kadın olan ve şimdi de her iki güvenlik teşkilatında (ordu ve polis) kadın yöneticiler bulunan BM tarihindeki tek barış koruma operasyonu olmuştur.

Avrupa Birliği'ne (AB) Katılımın Etkileri

Kıbrıs, 2004 yılından bu yana AB Üye Devleti sıfatını taşımaktadır. Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'nin etkili kontrolü dışında kalan alanlarda AB müktesebatının uygulanması, Kıbrıs sorunu çözülünceye kadar askıya alınmıştır. Başta toplumsal cinsiyet eşitliği olmak üzere haklar alanında AB üyeliğinin gerektirdiği yüksek standartların yanı sıra AB üyeliği, barışa

yönelik koşulların iyileştirilmesine de yardımcı olmuştur. Tesis edilmesi öngörülen dostane çözümün AB ilkeleri ve Müktesebatına uygun bir biçimde hayata geçirilmesini sağlamak amacıyla AB de barış sürecinde bizzat yer almaktadır. Son olarak, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin onayı ile kabul edilen iki tüzük vasıtasıyla AB yeniden birleşme sürecine de etkin şekilde katkı sağlamaktadır. Söz konusu yönetmelikler şunlardır:

- Yeşil Hat Tüzüğü ve
- Kıbrıs Türk toplumuna yönelik Mali Yardım Tüzüğü.

2.2 1325 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı'nın kabulünü takiben, söz konusu Karar ile diğer ilgili kararlara uygun hareket edilmesini sağlamak amacıyla Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından hayata geçirilen eylem ve politikalar.

"Kadınlar, Barış ve Güvenlik" başlıklı 1325 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı ve diğer ilgili Kararların kabul edilmesinin ardından, Kıbrıs Cumhuriyeti bu Karar ile bağlantılı bir dizi faaliyet yürütmüştür. Aşağıda, ilgili tüm Bakanlıklar tarafından gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin bir değerlendirme yer almaktadır.

Eşitliğe Yönelik Stratejik Eylem Planları

Adalet ve Kamu Düzeni Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Eşitlik Birimi, eşitliğe ilişkin konularda devlet politikalarının oluşturulması, eşgüdümü ve uygulanmasından sorumlu yetkili Devlet Organı sıfatıyla Eşitliğe Yönelik Stratejik Eylem Planı (EYSEP) adında bir dizi plan hazırlamış ve hayata geçirmiştir. Bu planlarda, kadın haklarının güçlendirilmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi alanlarında bütüncül bir yaklaşıma yer verilmektedir. Planlar aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi için gereken temelleri de tesis etmektedir.

Eşitlik Ulusal Eylem Planı'nın (EUEP) amacı, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini etkili şekilde ele almaktır. Bu çerçevede, ataerkil ve erkek egemen toplumsal, ekonomik ve siyasi yapı ve mekanizmaların ortadan kaldırılması hedeflenmektedir. EUEP'nin etkili şekilde hayata geçirilebilmesi için tüm bakanlıklar belirli eylem ve girişimlerde bulunmakla görevlendirilmiştir. Bu eylem ve girişimlerin nihai amacı eşitliğin geliştirilmesidir.

2019-2023 dönemini kapsayan son EUEP, ilgili tüm kamu kurumları, kadın örgütleri ve diğer STK'lar ile akademik kurumlar, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği, Kadın Hakları Ulusal Mekanizması ve çeşitli insan hakları kuruluşlarıyla yakın işbirliği içerisinde hazırlanmıştır. EUEP 2019-2023, 1325 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı ile doğrudan veya dolaylı olarak ilişkilendirilebilecek yedi ana öncelik hedefi öngörmektedir. Bu hedefler şunlardır:

1. Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadele / İstanbul Sözleşmesi hükümlerine tam uyum
2. Karar alma mekanizmalarındaki kadrolarda dengeli dağılım
3. Çağdaşlaşma / Yasal çerçevenin iyileştirilmesi
4. Savunmasız gruplara mensup kadınların güçlenmesi

5. Kadınların mesleki olarak güçlenmesi / Çalışma ve aile hayatı arasında uzlaşma
6. Kalıp Yargı ve Toplumsal Önyargıların Ortadan Kaldırılması
7. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Alanında Çalışan Kadınların Eğitim-Öğretimi

EUEP 2019-2023, uluslararası sözleşme ve tavsiyeler ışığında hazırlanmıştır. Bunlardan en önemlileri şöyle sıralanabilir: Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ve 2013'te CEDAW Komisyonu'na sunulan Kıbrıs Raporu'nda yer alan Nihai Yorumlar (2010-2015), Avrupa Birliği Kalkınma Stratejisi "Avrupa 2020", 2011-2015 Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Paketi, AB mevzuatı ve politikaları ile Avrupa Kadın-Erkek Eşitliği Stratejisi (2010-2015) 2020. Son iki EUEP'de 1325 sayılı Karar ile bağlantılı bir dizi faaliyete yer verilmiştir.

2014-2017 Kadın-Erkek Eşitliği Stratejik Eylem Planı'nın hayata geçirilmesi bağlamında bir Komite kurulmuştur. Komite; Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği, Adalet ve Kamu Düzeni Bakanlığı, İstihdam ve Mesleki Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komitesi, Kıbrıs Kamu Yönetimi Akademisi ile İnsan Haklarının Korunması ve İdaresi Komiserliği gibi çeşitli kurum ve kuruluşun temsilcilerinden oluşmaktadır. Bir dizi toplantının ardından Komisyon, kamu politikalarında Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması Rehberi'nin yayımlanmasına karar vermiştir.

Rehber, kamu idarelerindeki üst yönetim kadrolarına yönelik yenilikçi bir eğitim aracı niteliğindedir. Aynı zamanda, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılmasına yönelik gayretlerin kadınlar ve erkeklerin özel ihtiyaçları üzerindeki etkisi ve politikaların tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesinde görev alan erkek ve kadınlar üzerindeki etkisinin ölçülmesine yönelik faydalı bir metodolojik araçtır. Burada hedeflenen, fırsat eşitliği ve eşit muameleyi kalkınmanın önemli bir etkeni haline getirmektir. Kamu yönetiminin de katkılarıyla, bu etkenin insan haklarına saygı ve sosyal uyumun tesis edilmesini sağlayacağı öngörülmektedir.

Rehberin 2017 yılında Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilmesinin ardından, özel bir eğitim programı uygulamaya konmuştur. Bu eğitime politika oluşturma, bütçeleme ve stratejik planlama alanlarında görev alan kamu görevlileri iştirak etmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği'nin Kurulması

İlk Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiseri, 2014 yılının Mart ayında Cumhurbaşkanı Nikos Anastasiades tarafından tayin edilmiştir. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği veya benzer bir kurumun tesis edilmesi daha önce kadın örgütleri tarafından defaten dile getirilen bir taleptir. Bu talebe cevaben, Kıbrıs Cumhurbaşkanı, toplumsal cinsiyet eşitliğinin öncelik listesinde üst sıralarda yer aldığını açıkça ifade etmiştir. Aynı dönemde, 23/4/2014 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile Kadın Hakları Ulusal Mekanizması (KHUM) Ulusal Komitesi'ne Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiseri'nin başkanlık etmesine hükmedilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği'nin temel sorumlulukları şöyle ifade edilebilir: kadın-erkek eşitliğinin geliştirilmesi, kadınlara yönelik ayrımcılığın ortadan kaldırılması, Kadın Hakları Ulusal Mekanizması tarafından yürütülen çalışmaların izlenmesi ve eşgüdümü, kadın-erkek

eşitliğini güçlendirmek amacıyla hayata geçirilen politika ve tedbirler kapsamındaki uygulamaların izlenmesi, eşitliğin yasalarla güvence altına alınması ve mevzuattaki ayrımcı unsurların ortadan kaldırılmasına yönelik teklif/öneriler sunulması, kadın- erkek eşitliği konularını ele alan seminer ve eğitim programlarının düzenlenmesi, kadın hakları konusunda genel kamu ve özellikle kadınlara yönelik farkındalık kampanyalarının hayata geçirilmesi, vb.

Kadın Hakları Ulusal Mekanizması

Bakanlar Kurulu tarafından tesis edilen Kadın Hakları Ulusal Mekanizması (KHUM), esasen 1988 yılında kurulan Kadın Hakları Daimî Merkez Ofisi'nin devamı niteliğindedir. Kadın haklarına dair her türlü konuyla ilgilenen KHUM, özellikle kadınlara yönelik hukuki ayrımcılığın ortadan kaldırılması ve kadınlar ile erkekler arasında maddi eşitliğin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Kadın haklarının geliştirilmesine yönelik politika, program ve yasalarla ilgili olarak Bakanlar Kurulu'na tavsiyelerde bulunur. Bu program ve yasaların uygulanması ve etkililiğine yönelik eşgüdüm sağlar ve değerlendirmelerde bulunur. İlgili konularda bilgilendirme, eğitim ve kurs programları düzenler. Kadın örgütlerini destekler ve hibe yardımlarında bulunur. Eşitliğe ilişkin konularda kamu kesimine yönelik farkındalık ve seferberlik çalışmalarına katkı sağlar. KHUM aynı zamanda, hükümet ile bu alanda faaliyet gösteren STK'lar arasında bir köprü görevi görür.

"Kadınlar, Barış ve Güvenlik" konusuyla bağlantılı olarak EUEP'de (2007-2013) yer alan en önemli çalışmalardan birisi de 2008 yılında Çok Kültürlü Kadın Merkezi'nin kurulması olmuştur. Böyle bir merkezin kurulmasına yönelik teklifler çeşitli Kadın Örgütleri tarafından gündeme getirilmiş ve KHUM de bu karara tam destek vermiştir. Çok Kültürlü Kadın Merkezi'nin amacı toplumsal cinsiyet eşitliği, uzlaşma ve barışın geliştirilmesi amacıyla Kıbrıs'ta yaşayan tüm topluluklara mensup kadınları bir araya getirmektir. Daha sonra kapanmış olsa da, KHUM merkezin yeniden açılması için çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar Eylem Planı'na da dahil edilmiştir.

Aynı zamanda KHUM, adada yaşayan iki toplumun ortaklaşa yürüttüğü girişimleri teşvik etmekte, düzenlediği faaliyet ve fonlama programlarında Kıbrıslı Türk kadın örgütlerinin de tam katılımcı olarak yer almasını desteklemektedir.

Dışişleri Bakanlığı

2019 yılında Dışişleri Bakanı tarafından Toplumsal Cinsiyet Boyutunun Dış Politikaya Entegrasyonu Özel Danışmanı tayin edilmiştir. Danışman'ın görevi uluslararası düzey, Avrupa düzeyi ve yerel düzeyde Bakanlığın yürüttüğü çalışmalar hakkında tavsiyelerde bulunmak ve bu çalışmaları etkin şekilde desteklemektir. Bakanlık, hazırlık sürecine de katkı sağladığı *Kadın-Erkek Eşitliğinin Geliştirilmesine Yönelik Eylem Çerçevesi: Toplumsal Cinsiyet Boyutunun Dış Politikaya Dahil Edilmesi 2019- 2023* adlı çalışmayı hayata geçirmiştir. Eylem Çerçevesi'nin tematik önceliklerinden biri, özellikle Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Kadın, Barış ve Güvenlik konulu 1325 sayılı BMGK Kararı'na ilişkin olarak sunduğu Katkılarla ilgilidir. Ayrıca, cinsel şiddet, kadınlar ve kız çocuklarının cinsel ve üreme sağlığı hakları da Karar ile doğrudan ilişkili konular arasında yer almaktadır. Bu amaca yönelik olarak, ilgili faaliyetler Bakanlık tarafından hayata geçirilmiştir. Ürdün hükümetinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılmasına ilişkin eğitimler düzenlemek amacıyla Birleşmiş Milletler Eğitim ve Araştırma Enstitüsü (UNITAR) ile

başlatılan ortaklık, söz konusu faaliyetlere örnek olarak gösterilebilir. Bir diğer örnek ise, kız çocuklarının eğitimi ve güçlenmesi alanında programların düzenlenmesi için Bakanlık tarafından Anna Lindth Vakfı'na sunulan mali destektir. Bu çalışmanın hedef kitlesi Mısır, Lübnan ve Ürdün'de yaşayan kız çocuklarıdır. Aynı dönemde Kıbrıs, çok taraflı kuruluşlarda kadınlar ve kız çocuklarının haklarını etkin şekilde desteklemeye başlamıştır. Bu bağlamda, kadınlar ve kız çocuklarının cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile savaş dönemlerinde cinsel şiddet konularını ele alan politika belgeleri ve ortak beyanların kaleme alınması süreçlerine katılması sağlanmıştır. Bunların yanı sıra, gerçekleştirilmesi planlanan bir diğer faaliyet de "1325 sayılı Karar - Kadınlar, Barış ve Güvenlik" projesidir. Bu proje, Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) ve Norveç finansman programı çerçevesinde, "İkili İlişkilerin Güçlendirilmesi" başlığı kapsamında Norveç Dışişleri Bakanlığı'nın işbirliğiyle hayata geçirilecektir.

Dışişleri Bakanlığında eşitlik ve eşit temsilin geliştirilmesi maksadıyla ilgili çalışmalar yürütülmüştür. Bu çerçevede, toplumsal cinsiyet boyutunun entegrasyonu konusunda Bakanlık personeline eğitimler verilmiştir. Ayrıca, başka çalışmaların yürütülmesi de planlanmaktadır. Diplomatik hizmetlerde görev alan kadın ve erkeklerin çeşitli ihtiyaçlarının haritalandırılması yapılacaktır. Aynı zamanda çalışma kapsamında, bu hizmetlerde istihdam edilen kadınların mesleki gelişimleri bakımından karşı karşıya kalabildikleri engeller de ele alınacaktır. Kadınların üst yönetimdeki temsiline ilişkin nitel göstergelere göre, Kıbrıs Cumhuriyeti Diplomatik Hizmetleri'nin %30'u kadınlardan oluşmaktadır. Yedi (7) kadın Misyon Başkanı olarak görev yapmakta, on bir (11) kadın ise Diplomatik Hizmetler Merkez Teşkilatında önemli yönetici kadrolarında yer almaktadır. Örneğin, tarihte ilk defa iki Kıbrıslı kadın, Ürdün ve Pakistan'da Avrupa Birliği Delegasyon Başkanı görevini yürütmektedir. Aynı zamanda, kadınlar Bakanlık Merkez Teşkilatındaki önemli Müdürlüklerdeki yönetim kadrolarında da yer almaktadır. İkili İlişkiler ve Dışişleri Koordinasyon Konseyi Siyasi Direktörü, Kıbrıs Meselesi ve Türkiye Direktörü, Orta Doğu Direktörü, Avrupa İşleri Genel Sekreter Yardımcısı, Stratejik Planlama ve Reform Birimi Başkanı ve İç Denetim Birimi Başkanı bu kadrolara örnek olarak gösterilebilir.

Bunların yanı sıra, Dışişleri Bakanlığı bünyesinde bir de Eşitlik Birimi tesis edilmiştir. Bu birim vasıtasıyla, Toplumsal Cinsiyet Boyutunun Dış Politikaya Entegrasyonu Özel Danışmanı'nın çalışma ve görevleri yatay olarak yürütülmektedir. Yukarıda anlatılan bu gayretler ve diğer çalışma/ faaliyetler, doğrudan 1325 sayılı Karar'ın uygulanmasıyla ilgilidir.

Son olarak, Kıbrıs Polis teşkilatı personeli ülkenin yurtdışındaki beş diplomatik misyonunda görev yapmaktadır. Bugün itibarıyla, yurtdışı misyonlarında görev alan bu beş personelin ikisi kadındır. Buna ilave olarak Yunanistan, Europol ve Interpol'deki İrtibat Ofislerinde Polis teşkilatımıza mensup üç yetkili görev almaktadır. Bunlardan ikisi de yine kadındır.

Savunma Bakanlığı - Kıbrıs Milli Muhafız Ordusu

Savunma Bakanlığı'nın (SB) görevi, Kıbrıs'ın güvenliği ve toprak bütünlüğüne ilişkin kapsamlı Hükümet Politikasını tatbik etmektir. Bu bağlamda, SB Kıbrıs Cumhuriyeti'nin savunma kalkanının güçlendirilmesine yönelik bir dizi tedbir hayata geçirmektedir. Bu tedbirlerin amacı, yabancı unsurların olası tecavüzünü önlemek ve nihayetinde ülkenin pazarlık gücünü artırmaktır.

Milli Muhafız Ordusu (KUMO) teşkilatının yeniden yapılandırılması kapsamında, zorunlu askerlik süresi 24 aydan 14 aya indirilmiştir. Milli Muhafız Ordusu'na profesyonel askerler istihdam edilmeye başlanmıştır. Toplumsal cinsiyet boyutunun Silahlı Kuvvetlere dahil edilmesine yönelik gayretler kapsamında kadınlar sözleşmeli asker olarak çalışmaya hakkını da elde etmiştir. Sözleşmeleri üç yılda bir yenilenmektedir. Bugün, halihazırda görev yapmakta olan 2993 profesyonel askerin 506'sı kadınlardan oluşmaktadır.

Milli Muhafız Ordusu (KUMO) okullarda her yıl düzenlenen kariyer danışmanlığı etkinliklerine de katılmaktadır. Bu etkinliklerde öğrenciler, silahlı kuvvetlerde subay olarak görev yapmak için tamamlanması gereken süreç konusunda bilgi alma fırsatı bulmaktadır.

İçişleri Bakanlığı / Sığınmacı Hizmetleri / Sivil Savunma

Coğrafi konumu nedeniyle Kıbrıs, mevcut kapasitesinin çok üzerinde sığınma başvurusu almaktadır. Aynı zamanda, devletin topraklarının tamamını kontrolü altında tutmasına engel teşkil eden Türk istilasından kaynaklanan özel durum nedeniyle sayıları artmaya devam eden sığınma başvuruları da Kıbrıs için sorun yaratmaktadır.

Sığınmacı Hizmetleri

Mülteci Yasası'nda (2000) yapılan değişikliği takiben 2004 yılının Şubat ayında kurulan Sığınmacı Hizmetleri daha önceki Mülteciler İdaresi'nin yerini almıştır. Sığınmacı Hizmetleri'nin görevleri şunlardır: uluslararası koruma başvurularının ilk incelemesini yapmak; kabul merkezlerinin yönetimi ve işleyişinin eşgüdüm ve gözetimini sağlamak; sığınma başvurularının Üye Devlet tarafından incelenmesine yönelik kriter ve mekanizmaları belirleyen Dublin Tüzüğü'nü uygulamak.

Yukarıda sözü edilen sorumlulukların yerine getirilmesi çerçevesinde Kıbrıs Cumhuriyeti, AB'nin hüküm, tavsiye ve rehber ilkelerine eksiksiz şekilde riayet etmek amacıyla bir dizi mevzuat değişikliği gerçekleştirmiştir. İçişleri Bakanlığı bünyesindeki Sığınmacı Hizmetleri, savunmasız grupların tespit edilmesine yönelik özel bir form/ belge tanzim etmiştir. Çalışma, Refah ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın da işbirliğiyle, sığınmacıların istihdamına izin verilen iş kollarının kapsamı kısa süre önce genişletilmiştir. Böylelikle, kadınların da çalışabileceği meslekler/ sektörlerin sayısı artmıştır.

Sığınmacıların emek piyasasına erişim sağlayabilmeleri için uluslararası koruma başvurusunun ibraz edildiği tarihten itibaren belirli bir süre geçmelidir. Yapılan değişiklikler kapsamında bu süre altı (6) aydan bir (1) aya düşürülmüştür. Bunların yanı sıra, pek çok diğer çalışma tamamlanmış ve / veya devam etmektedir. Kıbrıs'a Yönelik Destek Planı kapsamında Avrupa Sığınma Destek Ofisi (EASO) tarafından düzenlenen eğitimler bu çalışmalara örnek olarak gösterilebilir. Eğitim, Kültür, Spor ve Gençlik Bakanlığı, Sosyal Refah Hizmetleri ve Sığınmacı Hizmetleri çalışanları, sağlık çalışanları (doktorlar, hemşireler), vb. kamu personeli kendi sorumluluk alanlarını ilgilendiren konularda eğitime tabi tutulmuştur.

Ayrıca, sahada çalışan personele yönelik olarak kabul merkezlerindeki prosedürler kapsamında cinsel sömürü ve insan kaçakçılığına maruz bırakılan kişilerin zamanında tespiti gibi konularda bilgilendirme seminerleri / çalıştaylar düzenlenmektedir.

Sivil Savunma

Çatışma hallerinde sivillerin korunması konusunda belki de en önemli rolü oynayan Sivil Savunma teşkilatı, Afet Dönemlerinde Nüfusa Yönelik Psikososyal Desteğe ilişkin Avrupa Birliği Beyaz Kitabı'nın çevirisini yaptırarak dağıtımını sağlamıştır. Bu Beyaz Kitapta özellikle afet dönemlerinde savunmasız gruplar konusunda yapılacak çalışmalara odaklanılmaktadır. Yardıma ihtiyaç duyan savunmasız grupların tespit edilmesi ve gereken adımların atılması konusunda şu ana kadar herhangi bir mevzuat değişikliği yapılmadığı dikkate alınarak Beyaz Kitabın dilimize çevrilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

Koruma ihtiyacı bulunan ve çoğunluğu üçüncü ülkelerde gelen kişilerden oluşan kitlesel akınların yönetimine ilişkin 'Naucratis' adı verilen Ulusal Özel Planı'nın eşgüdümünden İçişleri Bakanlığı sorumludur. Bakanlık bu planının en uygun şekilde hayata geçirilmesi için bir dizi tedbir uygulamak üzere Sivil Savunma teşkilatını görevlendirmiştir. Sivil Savunma Dairesi; Polis teşkilatı, Sağlık Hizmetleri, Sosyal Refah Hizmetleri ve Kıbrıs Kızıl Haç Örgütü ile işbirliği içerisinde çalışmalarını yürütmektedir. Bu çalışmaların odak noktası, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin yetki alanına giren topraklara adım attıkları anda koruma ihtiyacı bulunabilecek kişilerin tespit edilmesi ve bu kişilere gereken yardım hizmetlerinin sunulmasıdır. Gerekli görülen hallerde, barınma hizmeti sunulacak kişiler kısımlarına Kabul Merkezi'ne (KM) sevk edilmektedir. KM'de kalan kişilere koruma, güvenlik, gıda, tuvalet-banyo gibi hizmetler sunulmaktadır. Ayrıca, ilgili prosedürler tamamlandıktan sonra, KM'den ayrılacak olan konukların gitmek istedikleri yere ulaşımı da sağlanmaktadır.

Sivil Savunma Dairesi tarafından yürütülmekte veya yürütülecek olan faaliyetlerden bazıları şunlardır:

- Kadın ve çocuklarla temas eden ilk müdahale ekiplerinde görev alan personelin yaklaşım/ tutumları konusunda özel eğitimler.
- Kültürel çeşitlilik (kültürel farkındalık) konulu eğitimler.
- Afetten veya yıkıcı etkiler yaratan bir olaydan etkilenen veya çatışma bölgelerinden gelen ve uluslararası koruma ihtiyacı bulunan kişilere İlk Yardım hizmetlerinin sunulması.
- KM'de kalan kadınlar ve kız çocuklarının korunması. Cinsel sömürü, istismar, şiddet veya diğer insan hakları ihlallerinin Sosyal Refah Hizmetleri veya Polise bildirilmesi.

Sosyal Refah Hizmetleri

Kıbrıs Cumhuriyeti'ne gelen refakatsiz çocuklar Sosyal Refah Hizmetleri Müdürlüğü'nün bakımı altına alınmaktadır. Çocukların velisi sıfatıyla hareket eden müdürlük, çocuğun üstün yararı ilkesi temelinde, bu çocukların tüm haklarına (örn. koruma, sağlık, bakım, eğitim, vb.) erişmesini sağlamaktadır. Yaş, toplumsal cinsiyet ve diğer özellikleri dikkate alınarak, refakatsiz çocuklar koruyucu aile yanına yerleştirilmekte veya çocuk koruma kurumlarına sevk edilmektedir.

Son olarak, Sığınmacı Hizmetleri'nin de işbirliğiyle Sosyal Refah Hizmetleri Dairesi insan ticaretine maruz bırakıldığı düşünülen kişilerin tespit edilmesi ve ilgili yerlere bildirilmesi için özel bir belge/ form hazırlamıştır.

İnsan Haklarının Korunması ve İdaresi Komiserliği

İnsan Haklarının Korunması ve İdaresi Komiserliği, diğer kurum ve kuruluşlarla beraber, kadınlar ve kız çocuklarına yönelik şiddetle mücadele konusunda farkındalık kampanyaları düzenlemiştir. Özellikle, görev ve yetkileri dikkate alınarak, kamu idarelerinde üst yönetim kadrolarında görev alan yetkililer, sağlık çalışanları, öğretmenler ve polis memurlarına yönelik seminerler düzenlenmiştir. Bu seminerler, Kıbrıs'ta kadınlar ve kız çocuklarına yönelik şiddetin önlenmesi ve azaltılmasına katkı sağlamıştır. Bu kampanya, Avrupa fonlama programı kapsamında yürütülmüştür. İnsan Haklarının Korunması ve İdaresi Komiserliği, böyle eğitim programları düzenlemeye devam etmektedir.

Kıbrıs Polis Teşkilatı

Polis teşkilatı mensupları Ev İçi Şiddet, Çocuk Suçlularla Etkileşim, Şiddet Mağdurları ve Cinsel Şiddet Mağdurlarının İfadesinin Alınması gibi alanlarda eğitimden geçmektedir. Bu eğitimler hem temel eğitimleri kapsamında hem de daha sonraki dönemlerde uzmanlık programları çerçevesinde sunulmaktadır. Polisler aynı zamanda, kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddet vakalarına ilişkin riski ölçmeye yarayan bir araç kullanmaya başlamıştır. Çocuklara yönelik cinsel istismar / sömürü iddialarının tamamı, 2017 yılının Ocak ayında Polis Merkez Teşkilatında tesis edilen özel bir büro tarafından soruşturılmaktadır.

"Değişim Döngüsü: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine İlişkin Farkındalık Vasıtasıyla Kadınlar ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele" Programı da Polis teşkilatının yürüttüğü projelerden bir diğeridir. STK'lar ve polis teşkilatı ortaklığında hayata geçirilen programın konusu kadınlara yönelik şiddetle mücadeledir. Personele yönelik seminerlere ilişkin planlama tamamlanmıştır. Ayrıca proje kapsamında Polis teşkilatı mensupları için özellikle ev içi şiddet ve kadınlara yönelik şiddet konusunda bir el kitabı hazırlanacaktır.

Bunların yanı sıra, 2016 tarih ve 51 (I) sayılı Kanun kapsamında kabul edilen, suç mağdurlarının hakları ile bunların desteklenmesi ve korunmasına yönelik asgari standartların belirlenmesi ile ilgili 2012/29 sayılı Yönerge de Polis teşkilatı tarafından uygulanmaya devam etmektedir.

Son olarak, Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından 2017 yılında onaylanan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) öngördüğü yükümlülüklerin yerine getirilmesi kapsamında 23/01/2019 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla "Kadın Evi"nin açılması onaylanmıştır. Çok disiplinli bir merkez olarak tasarlanan "Kadın Evi"nin amacı şiddete maruz bırakılan kadınları desteklemektir. Konuyla ilgili çeşitli alanlarda eğitim almış ve uzmanlaşmış personel aynı çatı altında bir araya gelerek mağdurlar ve ailelerine gereken destek / tedavi hizmetleri sunacaktır. Hizmetleri sunarken de, mağdurlar ve ailelerinin hak ve menfaatlerinin korunmasına yardımcı olunacaktır.

İkinci Bölüm

3.1 1325 sayılı Güvenlik Konseyi Kararı'nın uygulanmasına yönelik Ulusal Eylem Planı'nın dört bileşeni

Bileşenler ve Tedbirler

Kıbrıs Cumhuriyeti, Birinci Ulusal Eylem Planı'nda yer alan ve aşağıda gösterilen dört bileşen kapsamında planlanan çalışmaları yürütmeyi taahhüt eder:

3.2 BİLEŞEN 1:

Katılım ve Güçlenme

Kadın, Barış ve Güvenlik (KBG) gündeminin başarılı bir şekilde hayata geçirilmesinde belki de en önemli ve hayati bileşen kadınların siyasi karar alma mekanizmalarına etkin katılımının sağlanmasıdır.

Çatışmaların önlenmesi, barışın inşası ve barışın korunması alanlarına kadınların tam ve eşit şekilde dahil olması ve katılımının sağlanmasına yönelik gayretler devam etmektedir. Ayrıca, kadınların ekonomik, siyasi ve toplumsal alanda tam olarak güçlenmesi de Kıbrıs Cumhuriyeti'nin yetki alanında yer alan topraklarda yaşayan toplumda istikrarlı değerlerin geliştirilmesi bakımından bir o kadar önemlidir.

- Kıbrıs'taki çatışma önleme süreçleri, barışın inşası ve barışın korunması süreçlerinin yanı sıra barış müzakerelerinde kadınların tam katılımının desteklenmesi.
- Kamu kurumları, yarı resmi kuruluşlar ve uluslararası kuruluşlarda yürütülecek eğitim ve yönetim programları vasıtasıyla seçimlerde kadın adayların desteklenmesi.
- Hem Kıbrıs'ta hem de yurtdışında karar alma mekanizmalarındaki kadrolarda erkeklerle eşit şartlarda yer alabilmeleri için kadınların güçlenmesi ve katılımının desteklenmesi.

3.3 BİLEŞEN 2:

Koruma

Çatışma ortamlarında kadınlar ve kız çocuklarının toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve cinsel sömürüye karşı korunması.

Özellikle, acil durumlar ve insani yardım krizleri gibi bağlamlarda mülteci kampları gibi yerlerde kadınlar ve kız çocukları cinsel şiddet ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı korunmalıdır.

- Ulusal mevzuatın 1325 sayılı Karar dahil olmak üzere kadın haklarına ilişkin uluslararası standartlar ve mekanizmalarla uyumlaştırılması; kadın haklarını ihlal eden maddelerin yürürlükten kaldırılması ve ilgili mevzuatın kabul edilmesi/ yürürlüğe konması.
- Kıbrıs'taki duruma benzer şekilde süregelen ancak örtülü nitelikteki krizler çerçevesinde, şiddet ve/veya istismara maruz bırakılan ve/veya bırakılmakta olan kadınlara yönelik psikolojik destek usullerine ilişkin resmi bir sistemin tesis edilmesi
- Kadınlara yönelik şiddete ilişkin farkındalık yaratmak, insan ticareti ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle mücadeleyle yönelik mekanizmaları güçlendirmek amacıyla yürütülen gayretlere erkeklerin daha çok katılmasının sağlanması.

3.4 BİLEŞEN 3:

Önleme

Husumetin tırmandığı koşullarda, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve cinsel sömürü ile kadınlar / kız çocuklarının istismarı dahil olmak üzere çatışmaların önlenmesi çok büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda, kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi kapsamında önceden planlanan müdahale çalışmalarının iyileştirilmesi ve kadın haklarının ulusal ve uluslararası hukuka uygun şekilde güçlendirilmesi gerekmektedir. Bölge kadınlarının barış girişimleri ve uyuşmazlıkları giderme süreçlerinin desteklenmesi için harekete geçilmelidir.

- Cinsel sömürü ve istismarın önlenmesi, insan hakları, toplumsal cinsiyet, eşitlik ve uluslararası insancıl hukuk konularında hukuki bağlayıcılığı bulunan düzenlemelerin hayata geçirilmesine yönelik daha etkili bir politikanın uygulanması.
- Ülkede barış, istikrar ve güvenliği tesis etmek için yürütülen gayretlere katkı sağlanması.
- Ülkede cinsel şiddet ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti önlemek ve ele almak amacıyla üzerinde mutabakat sağlanan düzenlemelerin hayata geçirilmesi.

3.5 BİLEŞEN 4:

1325 sayılı Karar'a ilişkin Tanıtım ve Bilgilendirme

Ülkede 1325 sayılı Karar ile ilgili olarak sivil toplum fertlerine farkındalık kazandırılması ve bu alanında bilgilendirme yapılmasına yönelik bir bileşenin plana dahil edilmesi özel önem taşımaktadır.

Ülkedeki tüm vatandaşların 1325 sayılı Karar ile ilgili bilgi sahibi olması ve "Kadın, Barış ve Güvenlik" gündemi kapsamında işbu Ulusal Eylem Planı çerçevesinde yürütülmesi planlanan tüm faaliyetlerden haberdar edilmesi istenmektedir.

- Siyasi, toplumsal ve ekonomik hayatın her alanında kadınların katılımının sağlanması ve desteklenmesi.
- UEP'nin sivil toplumda tanıtılmasına yönelik çalışmalarda kadın katılımının kurumsallaştırılması.
- UEP'nin etkili şekilde tanıtılması ve rapor yazımına ilişkin becerilerin geliştirilmesine yönelik kapasite geliştirme programlarının yürütülmesi.
- Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kırsal kesimleri başta olmak üzere ülke geneline yayılan eğitim kampanyaları, seminerler ve çalıştayların düzenlenmesi.

4. Yöntem

1325 sayılı Karar'ın uygulanması amacıyla Kıbrıs Cumhuriyeti Birinci Ulusal Eylem Planı'nın hazırlanması için gereken girişimler ve eşgüdüm Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği tarafından, geniş bir işbirliği ve istişare süreci temelinde sağlanmıştır. UEP, aşağıda gösterilen

usul çerçevesinde hazırlanmıştır. Plan, tüm ilgili kamu idareleri, kadın örgütleri ve diğer STK'lar ile akademik kurumlar ve insan hakları kuruluşlarının işbirliğinde geliştirilmiştir. "Kadın, Barış ve Güvenlik" gündemiyle ilgili olarak CEDAW (2019) raporunda yer alan yorumlar ve BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs'a ilişkin yorumları da dikkate alınmıştır.

Öncelikle, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiseri tüm ilgili Bakanlıklar/Daireler, siyasi birlikler/sendikalar ve sivil toplum örgütleri ile genel kamuoyuna Ulusal Eylem Planı'nın hazırlanmasına yönelik çalışmanın başladığı yönünde bilgi vermiştir. Komiser bu paydaşları hazırlık sürecine etkin katılım ve katkı sağlamaya davet etmiştir.

Planın ayrıntıları belirlenmeden önce yukarıda sayılan paydaşların yer aldığı kapsamlı bir istişare çalışması yürütülmüştür. Şeffaf bir süreç çerçevesinde ilk taslağın tamamlanmasının ardından bu belge yayımlanmıştır. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği, halkın belgeye ilişkin görüşlerini almak üzere kamusal istişare sürecini başlatmıştır. Kamusal istişare sürecinde iletilen tüm görüş ve öneriler kayıt altına alınmış, işlenmiş ve gereken şekilde belgeye yansıtılmıştır.

Bu aşamada herhangi bir nitel göstergeye yer verilmemiştir. Ancak, ara ve nihai değerlendirme çalışmaları sırasında nitel sonuçların kaydedileceği ve geliştirileceği öngörülmektedir.

5. İzleme & Değerlendirme

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği, faaliyetlerin hayata geçirilebilmesi için Dışişleri Bakanlığı'nın da işbirliğiyle, Ulusal Eylem Planı İzleme ve Değerlendirme Komitesi (İDK) kurmak niyetindedir. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiseri tarafından tayin edilecek olan İDK, UEP'nin uygulanacağı dönem boyunca görev yapacaktır. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiseri İDK'nin genel koordinatörü olarak komiteye başkanlık edecek ve toplantıların düzenlenmesinden sorumlu olacaktır.

Gerekli görmesi halinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiseri, bilim insanı sıfatı taşıyan uzmanları komitenin çalışmalarına destek olmaları amacıyla haricen görevlendirebilecektir.

İstişari bir rol üstelenecek olan İDK, 1325 sayılı Karar'ın uygulanmasına yönelik katkı ve danışmanlık sunacaktır. Komite altı ayda bir toplanacaktır. Gerekli görmesi halinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiseri komiteyi olağanüstü toplantıya çağırabilecektir.

Bileşen 1:

Katılım ve Güçlenme

Stratejik Hedef: Çatışmaların önlenmesi, barışın inşası ve barışın korunması alanlarında orantılı bir rol üstlenebilmeleri için kadınların siyasi karar alma mekanizmalarına etkin katılımının sağlanmasına ilişkin çalışmaları güçlendirmek

Faaliyetler	Uygulayıcı Paydaş	Tamamlanma Tarihi	Maliyet	İzleme Göstergeleri
-------------	-------------------	-------------------	---------	---------------------

	Bakanlık / Daire / Hizmet			
1.1 Kıbrıs meselesinin çözümüne yönelik müzakerelerde toplumsal cinsiyet eşitliğini desteklemek. <ul style="list-style-type: none">•Müzakerelerde ve Kıbrıs ile ilgili sorunların ele alınmasına yönelik çalışmaların tüm düzeylerinde kadınların katılımının artırılmasına yönelik etkin gayret göstermek.•Teknik Komitelerde kadınların katılımının artırılmasına yönelik etkin gayret göstermek. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Teknik Komitesi'nin faaliyetleri (kadın örgütleri ve sivil toplumla istişare, çözümün ardından toplumsal cinsiyet eşitliğinin devletin işleyişindeki rolünün güçlendirilmesine yönelik ilgili önerilerin sunulması) vasıtasıyla elde edilen sonuçları desteklemek	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği'nin Eşgüdümü	2021-2025	Herhangi bir maliyet öngörülmemektedir.	<ul style="list-style-type: none">•Kıbrıs meselesinin çözümüne yönelik müzakerelerde ve Kıbrıs'ın genel sorunlarının ele alınması için yürütülen çalışmaların tüm düzeylerinde yer alan kadınların yüzdesi.•Teknik komitelerin tüm düzeylerinde katılım sağlayan kadınların yüzdesi.•Teknik Komite'nin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği toplantılarının sayısı ve toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısının güçlendirilmesi için yürütülen istişare faaliyetlerinin sayısı.
1.2 Hükümet ve Dışişleri Bakanlığı'ndaki	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği'nin	2021-2025	Herhangi bir maliyet öngörülmemektedir.	<ul style="list-style-type: none">•Çeşitli Kamu Hizmetlerinde barış ve güvenlik

<p>mevkiiler dahil olmak üzere, uluslararası ve bölgesel kuruluşlarda barış ve güvenliğe ilişkin alanlarda yüksek makamlarda ve yönetim kadrolarında daha çok kadının yer almasını desteklemek.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Barış ve güvenlik alanındaki lider/ yönetim kadrolarının listesini çıkarmak. •Dışişleri Bakanlığı'ndaki lider/ yönetim kadrolarının listesini çıkarmak ve bu kadrolarda görev yapan kadın ve erkeklerin yüzdesini belirlemek. •Uluslararası kuruluşlarda lider kadrolarda kadın adayların yer almasını desteklemek. 	<p>işbirliğiyle Dışişleri Bakanlığı ve diğer Bakanlıklar</p> <p>KHUM</p> <p>Toplumsal Cinsiyet Birimi</p> <p>Polis Teşkilatı</p> <p>Savunma Bakanlığı</p>			<p>alanında lider kadrolarda yer alan kadınların yüzdesi.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Dışişleri Bakanlığı'nda barış ve güvenlik alanında görevleri bulunan lider kadrolarda yer alan kadınların yüzdesi. •Uluslararası kuruluşlarda lider kadrolara terfi eden kadınların yüzdesi.
<p>1.3 Yönetici kadrolarında yer alabilmek için gereken liderlik becerilerini kazanmaları ve Kıbrıs'ta 1325 sayılı Karar kapsamındaki gündemde önemli bir rol oynama fırsatı yakalamaları için genç kadınlara yönelik pilot</p>	<p>Dışişleri Bakanlığı ve KKYA'nın işbirliğiyle Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği</p> <p>Gençlik örgütleri</p> <p>Akademik Kurumlar</p>	<p>2021-2025</p>	<p>15,000 €</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Programa katılan kadın sayısı. • Düzenlenen seminer ve çalıştay sayısı.

<p>program düzenlemek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çalıştaylar ve seminerler. 				
<p>1.4 Medya eğitimi dahil olmak üzere eğitim programları düzenlemek ve gereken hazırlıkları yapmak suretiyle seçimlerde kadın adayları desteklemek.</p>	<p>STK'lar Kadın Örgütleri KHUM Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği AKDB Toplumsal Cinsiyet Birimi</p>	<p>2021-2025</p>	<p>20,000 €</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim programına katılan kadın sayısı. • Düzenlenen faaliyet sayısı
<p>1.5 Barışın inşası ve çatışma sonrası yeniden yapılanma süreçlerinde özellikle çatışmadan etkilenen bölgelerden gelen kadınların katılımını artırmak.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kadınların barışın inşası ve çatışma sonrası yeniden yapılanma çalışmalarına katılımının artırılmasına yönelik projeler için uluslararası kuruluşlar ve Kıbrıs'ın kalkınma ve insani yardım politikasını destekleyen kuruluşlardan mali destek almak. 	<p>Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği ve diğer Hizmetlerin işbirliğiyle Dışişleri Bakanlığı</p>	<p>2021-2025</p>	<p>15,000 €</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bütün projeler içerisinde, uluslararası kuruluşlar ve dernekler tarafından Kıbrıs Cumhuriyeti'nin de mali desteğiyle kadınların barışın inşası ve çatışma sonrası yeniden yapılanma çalışmalarına katılımının artırılması amacıyla yürütülen projelerin yüzdesi.
<p>1.6 Barışın inşası ve güvenlik konularında uzmanlaşmış kadınların toplumsal cinsiyet ve</p>	<p>Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği'nin Kurulması</p>	<p>2021-2025</p>	<p>Maliyet öngörülmektedir.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Danışma Mekanizması'nın toplantı sayısı.

<p>çatışma konuları ile ilgili toplantı ve tartışmalara katılımı ve katkı sağlaması.</p> <ul style="list-style-type: none">• Barış ve güvenlik ilgili konularda ve 1325 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı üzerine farklı bakış açıları edinmek amacıyla; barışın inşası ile ilgili liderlik pozisyonlarında bulunan kadınlar, toplumsal cinsiyet ve/veya çatışma konularında uzmanlaşmış kadınlar/akademisyenler ve toplumsal cinsiyet eşitliği, barış ve güvenlik konularında çalışan sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle bir Daimî Danışma Mekanizması'nın kurulması. Dört ayda bir resmi toplantı düzenlenmesi; gelecek toplantılar, kararlar hakkında müzakere ve tartışmalar için telefon ve e-posta ile daha düzenli iletişim kurulması.• Mümkün oldukça, barış ve güvenlikle ilgili uluslararası kuruluşların ev sahipliğinde yapılan toplantılara, toplumsal cinsiyet ve/veya çatışma konularında uzmanlaşmış kadınların ve toplumsal cinsiyet eşitliği, barış ve güvenlik üzerine çalışan kuruluşların temsilcilerinin katılımı için gayret edilmesi.	<p>Kadın Hakları Ulusal Mekanizması</p> <p>STK'lar</p> <p>Kadın Örgütleri</p> <p>Akademik Kurumlar</p>			<ul style="list-style-type: none">• Danışma Mekanizması'nın görüşlerinin alındığı vaka sayısı.• Kıbrıs'ın politikalarının şekillendirilmesine dikkate alınan Danışma Mekanizması tavsiyelerinin sayısı.• Barış ve güvenlik üzerine toplantılara katılan barış, güvenlik ve/ veya toplumsal cinsiyet konularında uzmanlaşmış kadınların sayısında artış.
---	--	--	--	---

<p>1.7 Kokkinotrimithia'daki POURNARA Kabul Merkezi'nin şu şekilde genişletilmesi planlanmaktadır: (a) çadırların daha kalıcı tesisler ile değiştirilmesi, (b) refakatsiz küçükler için özel bir alan oluşturulması; ve (c) Sığınma Servisi tarafından işleyişinin tam olarak üstlenilmesi.</p>	Sivil Savunma	2021-2025	Avrupa PAIONAS programı kapsamındadır	<ul style="list-style-type: none"> • Merkezin genişletilmesi • Çadırların değiştirilmesi • Özel bir alan oluşturulması • İşleyişin Sığınma Servisi tarafından üstlenilmesi.
--	---------------	-----------	---------------------------------------	---

3.2 Bileşen 2

Koruma

Stratejik Hedef: Savaş çatışmalarında toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve cinsel istismara karşı kadınların ve kız çocuklarının korunmasının güçlendirilmesi.

Faaliyetler	Uygulayan Kuruluş/ Bakanlık/ Daire/ Hizmetler	Süre	Maliyet	İzleme Göstergeleri
<p>2.1 Ön saflarda çalışanlar için, toplumsal cinsiyete daha duyarlı hale gelmelerini sağlamak amacıyla ve aynı zamanda şiddete maruz bırakılan bireyler ile ilgilenmeleri (insan ticareti ve suça maruz bırakılan bireylerin bulunması ve belirlenmesi) konusunda seminerler ve çalıştaylar düzenlemek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silahlı Kuvvetler • Polis • Öğretmenler • Sivil Savunma • Sağlık Bakanlığı Sığınmacı Hizmetleri 	<p>Savunma Bakanlığı İçişleri Bakanlığı Adalet ve Kamu Düzeni Bakanlığı Sağlık Bakanlığı</p> <p>TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSERLİĞİ Dışişleri Bakanlığı</p> <p>Eğitim ve Kültür Bakanlığı</p> <p>Kıbrıs Kamu Yönetimi Akademisi ile işbirliği içerisinde Çalışma, Refah ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sosyal Refah Dairesi</p> <p>STK'lar/Kadın Örgütleri</p>	2021-2025	EASO tarafından sağlanmaktadır	<ul style="list-style-type: none"> • Seminerlere/ çalıştaylara katılan kadınların sayısı. • Uygulanan seminerlerin/ çalıştayların sayısı

• Sosyal Refah Hizmetleri				
2.2 1325 sayılı Karar doğrultusunda ulusal mevzuatın uluslararası standartlar ve mekanizmalarla uyumlu hale getirilmesi konusunda araştırmalar yapmak.	Dış ortaklar/veya Mevzuat Komiserliği/Yasal Hizmetler ile işbirliği içerisinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği	2021-2025	5.000 €	<ul style="list-style-type: none"> • Ulusal mevzuatın uyumlu hale getirilmesi gereken bölümleri.
2.3 Kadın haklarını ihlal eden makaleleri geri çekmek. Savaş sırasında veya sonrasında kadın haklarını korumak için yasalar çıkartmak.	Dış ortaklar/ veya Mevzuat Komiserliği/ Yasal Hizmetler ile işbirliği içerisinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği	2021-2025	8.000 €	<ul style="list-style-type: none"> • Savaş sırasında veya sonrasında kadın haklarını ihlal eden geri çekilmiş makaleler. • Savaş sırasında veya sonrasında kadın haklarını korumak için çıkartılan yeni yasa sayısı.
2.4 Şiddete maruz bırakılan bireylere ve faillere sağlanan mevcut psikolojik destek, tıbbi bakım ve tedaviyi güçlendirmek.	Sağlık Bakanlığı	2021-2025	Başka bir Stratejik Plan dahilinde olduğu için ek bir maliyet bulunmamaktadır.	<ul style="list-style-type: none"> • Şiddete maruz bırakılan bireylere ve faillere sağlanan psikolojik destek, tıbbi bakım ve tedavinin güçlenmesi için alınan tedbirlerin sayısı.
2.5 Kadınlara ve kız çocuklarına yardım etmek ve kalkındırmak amacıyla onları çatışmalardan, toplumsal cinsiyete dayalı Şiddetten, cinsel sömürü ve istismardan ve kadınların insan hakları ve uluslararası insan hukukunun diğer ihlallerinden etkilenen alanlarda korumak.	Dışişleri Bakanlığı	2021-2025	20.000 €	<ul style="list-style-type: none"> • Kıbrıs'ın mali destek sağladığı projeler arasından, uluslararası kuruluşların projelerinden aşağıdaki kategorilere dahil edilebilecek proje sayısı: Kadınlara ve kız çocuklarına yardım etmek ve kalkındırmak amacıyla onları

<ul style="list-style-type: none">• Çatışma, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, cinsel sömürü ve istismar ve diğer ihlallerden etkilenen alanlarda kadınları ve kız çocuklarını korumak için çalışan uluslararası kuruluşların projelerine mali destek sağlamak.				çatışmalardan, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetten, cinsel sömürü ve istismardan ve kadınların insan hakları ve/ veya insani hukuk ihlallerinden etkilenen alanlarda korunması.
2.6 Kıbrıs'ta barışı teşvik eden kadın girişimlerini, mali destek olasılığını dışlamadan desteklemek.	Yetkin diğer Hizmetler ile işbirliği içerisinde Dışişleri Bakanlığı	2021-2025	15.000 €	<ul style="list-style-type: none">• Destek sağlanan Kadın Örgütleri sayısı.• Kıbrıs Cumhuriyeti'nin desteklediği ve teşvik ettiği, barış üzerine çalışan kuruluşlar tarafından başlatılmış kadın girişimlerinin sayısındaki artış.
2.7 Silahlı çatışma durumunda kısa bir süre için sivillere koruma sağlamak amacıyla sığınakların/ güvenli evlerin oluşturulması.	Sivil Savunma	2021-2025	Kendi bütçesi bulunmakt adır. (1999'da başlamış ve devam etmekte olan sığınma programı kapsamında)	<ul style="list-style-type: none">• Oluşturulan sığınakların sayısı.

Bileşen 3: Koruma

Stratejik Hedef: Silahlı çatışmalar sırasında kadınların/ kız çocuklarının cinsel sömürü ve istismarı ile toplumsal cinsiyete dayalı şiddet de dahil olmak üzere çatışmaların önlenmesi son derece önemlidir.

Faaliyetler	Uygulayan Kuruluş/ Bakanlık/ Daire/ Hizmetler	Süre	Maliyet	İzleme Göstergeleri
3.1 İnsan güvenliğini ve 1325 sayılı Kararın hükümlerini içeren bir toplumsal cinsiyet askeri danışma kurulunun kurulması.	Dışişleri Bakanlığı ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği ile işbirliği içerisinde Savunma Bakanlığı	2021-2025		<ul style="list-style-type: none">• Askeri kurul üyelerinin yaptığı toplantı sayısı.• Askeri kurula katılan kadınların sayısı.
3.2 Çatışmalar, barış süreçleri, barışı inşa etme ve koruma dönemleri sırasında askeri ve sivil misyonlarda görev yapan personel için, orduda görev yapan kadınlar da dahil olmak üzere kadınların ve kız çocuklarının insan haklarına saygı gösterme yükümlülüğü konusunda davranışsal bir kitapçık hazırlanması.	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği (tüm departmanların eşgüdümü dahil olmak üzere) Yönetim ve İnsan Hakları Komiserliği Eşitlik Birimi/Adalet ve Kamu Düzeni Bakanlığı Savunma Bakanlığı Sığınmacı Hizmetleri	2021-2025	8.000 €	<ul style="list-style-type: none">• Kitapçığın hazırlanmasının tamamlanması.
3.3 Şiddete, cinsel sömürüye veya kadın sünnetine maruz bırakılmış kadınlar gibi savunmasız grupları belirlemek için yeni bir özel belge/formun tanıtımı.	Sığınmacı Hizmetleri Sağlık Bakanlığı	2021-2025	1,000 €	<ul style="list-style-type: none">• Savunmasız grupları belirlemek için yeni bir özel belge/ formun tanıtımı.

3.4 Kadın Kültür Merkezi'nin yeniden açılışı.	TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSERLİĞİ	2021-2025	20,000 €	<ul style="list-style-type: none">• Kültür Merkezi'nin başarılı bir şekilde yeniden açılması.
3.5 Her topluluktan Kıbrıslı kadınlar arasında barışı, işbirliğini, karşılıklı anlayışı ve dostluğu teşvik etmek ve Kıbrıs toplumunda kadın erkek eşitliğini teşvik etmek için Kadın Kültür Merkezi'nde çeşitli etkinlikler düzenlemek. <ul style="list-style-type: none">• İki toplumlu/ çok kültürlü etkinliklerin düzenlenmesi• Sanat Sergisi• Bir şiir akşamı düzenlenmesi	STK'lar Kadın Örgütleri TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSERLİĞİ Kadın Hakları Ulusal Mekanizması Adalet ve Kamu Düzeni Bakanlığı, Eşitlik Birimi Akademik Kurumlar İlgili tüm Bakanlıklar/ Daireler/ Komiserlikler	2021-2025	10.000 €	<ul style="list-style-type: none">• Kültür merkezinde düzenlenen etkinliklerin sayısı.• Her topluluktan etkinliklere katılan kadınların sayısı.
3.6 1325 sayılı Kararın uygulanması amacıyla, Ulusal Eylem Planı Eşgüdüm, İzleme ve Değerlendirme Komitesi'nin Kurulması.		2021.	Maliyet öngörülmemektedir.	<ul style="list-style-type: none">• Ulusal Eylem Planı Eşgüdüm, İzleme ve Değerlendirme Komitesi'nin rapor halinde yazılmış önerileri. (raporlama)
3.7 Korunmaya ihtiyaç duyan bireylere yönelik ağırlama prosedürleri sırasında; ön saflarda çalışan personel için toplumsal cinsiyet bilinci ve anlayışı aşılaman ve şiddete	Sığınmacı Hizmetleri ile işbirliği içinde Sivil Savunma. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSERLİĞİ ve	2021-2025	4.000 €	<ul style="list-style-type: none">• Ön saflarda çalışan bireyler için düzenlenen özel seminerlerin sayısı.• Özel seminerlere katılan ön saflarda çalışan kadınların sayısı.

maruz bırakılan bireyler ile ilgilenmeye yönelik özel seminerler düzenlemek.	Kıbrıs Kamu Yönetimi Akademisi			
3.8 Gönüllüler ve katılımı gerekli tutulan üyelere yönelik kurslara toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının korunması konusunda bir kursun dahil edilmesi.	Sivil Savunma	2021-2025	500 €	<ul style="list-style-type: none">• Gönüllüler ve katılımı gerekli tutulan üyelere sağlanan kursların sayısı.• Katılım gösteren kadınların sayısı.
3.9 Kamplarda ağırlanan bireyler için basılı ve elektronik formatta Yunanca, İngilizce ve Arapça bilgi materyallerinin hazırlanması. Belgede şunlar yer alacaktır: <ul style="list-style-type: none">• nelerin taciz olduğu ve nelerin olmadığı• şikayetlerin adli bir biçimde çözümlenmesi için süreç (nerede ve nasıl ele alınacağı)	Sivil Savunma	2021-2025	2.000 €	<ul style="list-style-type: none">• Dağıtılan basılı materyallerin sayısı.• Dağıtılan elektronik materyallerin sayısı.• Bilgi edinen kadınların sayısı.
3.10 Çalışanların, gönüllülerin, orada bulunması gerekenlerin ve korunmaya ihtiyacı olan bireylerin psikolojik ve/veya cinsel taciz konusunda şikayetleri için bir prosedür hazırlanması.	Sivil Savunma	2021-2025	500 €	<ul style="list-style-type: none">• Sürecin tamamlanması.

<p>3.11 Taciz ve/ veya şiddet konusundaki şikayetlerde nüfusun ve savunmasız grupların korunmasından sorumlu Sivil Savunma üyeleri için bir eylem protokolünün hazırlanması (taciz ve/ veya şiddet konusundaki şikayetlerin derhal, adil, gizli ve etkin bir şekilde soruşturulmasına yönelik iç düzenlemeler)</p>	<p>Yönetim ve İnsan Hakları Komiserliği ile işbirliği içerisinde Sivil Savunma</p>	<p>2021-2025</p>	<p>500 €</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dağıtılan basılı materyallerin sayısı. • Dağıtılan elektronik materyallerin sayısı. • Bilgi edinen kadınların sayısı.
---	--	------------------	--------------	---

Bileşen 4:

Birleşmiş Milletler 1325 Sayılı Kararının Tanıtımı ve Hakkında Bilgilendirme

Stratejik Hedef: Kırsal alanlara özel önem verilerek, 1325 sayılı Karar hakkında ülkemizdeki sivil toplumu bilgilendirmek ve duyarlı hale getirmek.

Faaliyetler	Uygulayan Kuruluş/ Bakanlık/ Daire/ Hizmetler	Süre	Maliyet	İzleme Göstergeleri
<p>4.1 Kırsal alanlara ve okullara özel önem verilerek, Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından kontrol edilen bölge genelinde bilinçlendirme kampanyaları düzenlemek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eğitici kampanyalar • Seminerler 	<p>Kadın Hakları Ulusal Mekanizması Dışişleri Bakanlığı</p> <p>Eğitim ve Kültür Bakanlığı</p> <p>TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSERLİĞİ</p> <p>Yönetim ve İnsan Hakları Komiserliği</p>	<p>2021-2025</p>	<p>10.000 €</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Farkındalık artırma kampanyalarına katılan kadınların sayısı. • Bilgi edinen kadınların sayısı. • Uygulanan farkındalık artırma kampanyalarının sayısı.

• Çalıştaylar.	Adalet ve Kamu Düzeni Bakanlığı, Eşitlik Birimi STK'lar/ Kadın Örgütleri			
4.2 Kıbrıs'ta yaşayan tüm topluluklara 1325 sayılı Kararın tanıtılması ve bilgilendirilme yapılması için seminerler düzenlemek. • Kıbrıs Türk Topluluğu • Ermeni Topluluğu • Latin Topluluğu • Maronit Topluluğu • Evlerdeki yardımcıları ve göçmenler	STK'lar Kadın Örgütleri Kadın Hakları Ulusal Mekanizması TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSERLİĞİ Adalet ve Kamu Düzeni Bakanlığı, Eşitlik Birimi	2021-2025	10.000 €	<ul style="list-style-type: none"> • Uygulanan etkinliklerin sayısı. • Her topluluktan etkinliklere katılan kadınların sayısı.
4.3 Devlet Memurları için 1325 sayılı Kararın uygulanmasına dair seminerler düzenlemek.	Dışişleri Bakanlığı ve Kıbrıs Kamu Yönetimi Akademisi ile işbirliği içerisinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komiserliği	2021-2025	5.000 €	<ul style="list-style-type: none"> • Uygulanan seminerlerin sayısı. • Seminerlere katılım gösteren kadınların sayısı.
4.4 1325 sayılı Kararın hükümleri, amacı ve hedefleri hakkında bilgilendirici bir haber bülteni yayınlamak.	Dışişleri Bakanlığı ile işbirliği içerisinde Eşitlik Komiserliği	2021-2025	5.000 €	<ul style="list-style-type: none"> • Basılı bilgilendirici materyal sayısı.
4.5 Bilgilendirici haber bülteninin ve farkındalık artırıcı materyallerin sivil topluma yayılmasını sağlamak.	TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KOMİSERLİĞİ Dışişleri Bakanlığı Eğitim ve Kültür Bakanlığı	2021-2025	5.000 €	<ul style="list-style-type: none"> • Dağıtılan bilgilendirici materyal sayısı. • Kırsal alanlarda dağıtılan bilgilendirici materyal sayısı

	Kadın Hakları Ulusal Mekanizması STK'lar Kadın Örgütleri			
4.6 Kabul Merkezinde ağırlanmakta olan korunmaya ihtiyaç duyabilecek savunmasız gruplara ait bireyleri, kişisel korunma ve güvenlikleri ile ilgili konularda bilgilendirmek ve aydınlatmak.	Sivil Savunma	2021-2025	Olağan günlük görevleri bağlamında diğer devlet daireleri ile işbirliği içerisinde uygulanacaktır. Maliyet öngörülmektedir.	<ul style="list-style-type: none">• Uygulanan farkındalık artırıcı/bilgilendirici etkinliklerin sayısı.• Bilgilendirilen savunmasız gruplar.

Kısaltmalar

1. BM Birleşmiş Milletler
2. AB Avrupa Birliği
3. BMGK Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
4. CEDAW Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
5. EUEP Eşitlik Ulusal Eylem Planı
6. KHUM Kadın Hakları Ulusal Mekanizması
7. EASO Avrupa Sığınma Destek Ofisi
8. KM Kabul Merkezi
9. BMMYK Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
10. GİT Güven İnşası Tedbirleri
11. UNFICYP Kıbrıs'taki Birleşmiş Milletler Barış Gücü
12. KKK Kıbrıs'ta Kayıp Kimseler Komitesi
13. KBG Kadın, Barış ve Güvenlik
14. STK Sivil Toplum Kuruluşları

15. UEP Ulusal Eylem Plan
16. EYSEP Eşitliğe Yönelik Stratejik Eylem Planı
17. İDK İzleme ve Değerlendirme Komitesi
18. DB Dışişleri Bakanlığı
19. KKYA Kıbrıs Kamu Yönetimi Akademisi
20. AKDB Adalet ve Kamu Düzeni Bakanlığı
21. ÇRSGB Çalışma, Refah ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı